

УДК.342.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.02.95>

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА ЗА КОШТИ ГРАНТОВОГО ФІНАНСУВАННЯ (GRANT FUNDING) МІЖНАРОДНИХ ВАЛЮТНО-КРЕДИТНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Левандовський Ч.Ч.,
аспірант кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова
ORCID: 0009-0005-7419-9205
e-mail: cheslav.ua@gmail.com

Левандовський Ч.Ч. Особливості публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування (grant funding) міжнародних валютно-кредитних організацій.

Актуальність відновлення економіки та інфраструктури України, що визначає зростаючу роль будівельної галузі у забезпеченні потреб держави та місцевого самоврядування, обумовлює необхідність ефективного використання грантових коштів як одного із способів додаткового зовнішнього міжнародного фінансування.

Досліджено, що публічні закупівлі у будівництві за кошти грантового фінансування, що надаються міжнародними валютно-кредитними організаціями, характеризуються низкою специфічних особливостей: безповоротністю та безоплатністю грантів, можливістю проведення публічних закупівель відповідно до окремих правил та процедур, визначення порядку вартості будівництва без стандартних примірних форм, можливість повного або часткового фінансування (співфінансування), звільнення від оподаткування податком на додану вартість та іншими.

Представлену наукову статтю присвячено аналізу особливостей правового регулювання публічних закупівель в контексті будівельної галузі та зовнішнього грантового фінансування. Починаючи з огляду існуючих нормативно-правових актів в тому числі у світлі останніх змін, дослідження розглядає основні проблеми, які виникають у контексті галузі будівництва за кошти грантового фінансування, включаючи відсутність профільного закону у сфері міжнародної технічної допомоги, невідповідності у визначенні суб'єктного складу учасників грантового фінансування.

Досліджено, що грантове фінансування за кошти міжнародних валютно-кредитних організацій є однією із форм міжнародної технічної допомоги.

Особлива увага приділяється аналізу існуючої практики та практичних викликів, з якими стикаються учасники та замовники публічних закупівель в будівельній галузі з використанням грантового фінансування, а також пошуку оптимальних рішень для підвищення ефективності використання грантового фінансування для потреб держави та місцевого самоврядування. Автор наукової статті також розглядає потенційні напрямки реформування правових норм та механізмів регулювання з метою забезпечення функціональності та ефективності у сфері публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування. Запропоновано розглядати подальшу перспективність наукового дослідження та вивчення публічних закупівель на кошти міжнародного грантового фінансування з урахуванням специфіки будівельної галузі, відновлення України та цілей сталого розвитку.

Ключові слова: публічні закупівлі, публічна адміністрація, грант, грантове фінансування, «grant funding», галузь будівництва, функціональність норм права, міжнародні фінансові організації, міжнародна технічна допомога.

Levandovskyi C.C. Distinguishing features of public procurement in the construction industry with grant funding from international monetary and credit organizations.

The relevance of restoring the economy and infrastructure of Ukraine, which determines the growing role of the construction industry in meeting the needs of the state and local government, necessitates the effective use of grant funds as one of the methods of additional external international financing.

It has been investigated that public procurement in construction using grant funding provided by international monetary and credit organizations is characterized by a number of specific features: the irreversibility and non-grant nature of the funds, the possibility of conducting public procurement in accordance with separate rules and procedures, determining the cost of construction without standard

sample forms, the possibility of full or partial financing (co-financing), exemption from value-added tax and other taxes.

The presented scientific article is dedicated to the analysis of the features of legal regulation of public procurement in the context of the construction industry and external grant funding. Starting with a review of existing legal laws and regulations, the study examines the main problems that arise in the context of the construction industry funded by grant financing, including the lack of a specialized law in the field of international technical assistance and discrepancies in defining the composition of participants in grant financing.

We have concluded that grant funding from international monetary and credit organizations is one of the forms of international technical assistance.

We pay special attention to the analysis of existing practices and practical challenges faced by participants and customers of public procurement in the construction industry using grant funding, as well as the search for optimal solutions to increase the effectiveness of the use of grant funding for the needs of the state and local government.

The author of the scientific article also scrutinizes potential directions for reforming legal norms and regulatory mechanisms in order to ensure functionality and efficiency in the field of public procurement in the field of the construction industry using grant funding. It is suggested to consider the further prospects of scientific research and study of public procurement using international grant funding, taking into account the specifics of the construction industry, Ukraine's reconstruction, and the goals of sustainable development.

Key words: public procurement, public administration, grant, grant funding, grant funding, construction industry, functionality of legal norms, international financial organizations, international technical assistance.

Постановка проблеми. Україна з 2007 року є учасницею Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги [1], гаслом та змістом якої є відповідальність, гармонізація, узгодження, результати й взаємна підзвітність. У той же час в Україні ніколи не існувало закону про зовнішню допомогу. Реформи публічних закупівель в Україні, що відбуваються на підставі положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [2] стосуються в основному гармонізації з законодавством ЄС та впровадженню електронних систем. Поза увагою довгий час залишалися питання модернізації правового регулювання сфери публічних закупівель у контексті зовнішнього фінансування. Така ситуація не відповідає вимогам часу в тому числі щодо відбудови та відновлення України та формує проблему недосконалості законодавства у сфері публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування, яка підлягає дослідженню.

Мета дослідження полягає у визначенні та характеристиці особливостей публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування (grant funding) міжнародних валютно-кредитних організацій та формування пропозицій щодо необхідної модернізації адміністративно-правових норм.

Стан опрацювання проблематики. Правові дослідження у сфері публічних закупівель проводили Малолітнева В.К., Швидка Т.І., Оврамець Ю.О., Резнікова В.В., Пацурія Н.Б., Поєдинок В.В., Головачова А.С. та інші дослідники.

Різні аспекти правових засад отримання та використання міжнародної технічної допомоги в Україні досліджували Омельченко В.В., Братко І.В., Плоский К.В. та ін.

Питання правового регулювання публічних закупівель у галузі будівництва вивчали Манько Д.Г., Миронець І.М. та інші фахівці.

У той же час питання публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування до цього часу не було предметом наукових розвідок, що обумовлює необхідність проведення цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Для проведення цього адміністративно-правового дослідження та формування висновків доцільно на початку проаналізувати статус грантового фінансування у контексті доходів публічних фінансів.

Відповідно до преамбули Закону України «Про публічні закупівлі» [3] цей Закон визначає правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад.

Відповідно до Стратегії реформування системи публічних закупівель на 2024-2026 роки (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2024 р. № 76-р) [4] однією з головних функцій держави є закупівля товарів, робіт та послуг для задоволення найважливіших суспільних потреб, яка виконується на основі раціонального використання державних коштів.

Головним документом, яким регламентує використання державних коштів є Бюджетний кодекс України прийнятий Верховною Радою України 08 липня 2010 року [5].

Відповідно до п. 12 ч. 2 ст. 2 Бюджетного кодексу України, до бюджетних установ належать органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету.

До таких бюджетних установ належать замовники публічних закупівель. Так, в ч. 1 ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» зазначено, що замовниками публічних закупівель в тому числі є органи державної влади, органи місцевого самоврядування, об'єднання територіальних громад, юридичні особи, які є підприємствами, установами, організаціями та є розпорядником, одержувачем бюджетних коштів.

Відповідно до п. 15 ст. 1 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ - надходження, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, гранти, дарунки та благодійні внески, а також надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Тобто гранти належать до власних надходжень бюджетних установ.

Крім цього в ч. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України деталізовано, що гранти, так само як благодійні внески та дарунки відносяться до підгрупи 1 або 3 (заклади освіти) групи 2 власних надходжень бюджетних установ які отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету.

Таким чином, можна зробити висновок, що фінансовим бюджетним законодавством України достатньо чітко визначений статус грантів а відповідно грантового фінансування, яке вважається власними надходженнями бюджетних установ та відповідно набувають статусу публічних коштів.

Крім цього, в Бюджетному кодексі України зазначається про особливий вид грантів – гранти на бюджетну підтримку. Так стаття п. 57-2 ч. 2 ст. 29 Бюджетного кодексу України передбачає, що до доходів загального фонду Державного бюджету України належать в тому числі гранти на бюджетну підтримку від іноземних держав, іноземних фінансових установ і міжнародних фінансових організацій (включаючи гранти за досягнення індикаторів результативності).

Однак, за визначенням бюджетної підтримки та належністю до доходів загального фонду Державного бюджету України, гранти на бюджетну підтримку слід вважати особливим видом грантів, який не бере участь у процесах публічних закупівель.

Відповідно до п. 13 ч. 3 ст. 13 Бюджетного кодексу України надходження в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ (крім надходжень, визначених пунктами 57-1 і 57-2 частини другої цієї статті) є джерелами формування спеціального фонду Державного бюджету України в частині доходів, що узгоджується з вищезазначеною ч. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України. Тобто за змістом п. 13 ч. 3 ст. 29 Бюджетного кодексу України деталізується поняття гранту розширюючи його суб'єктним складом, а саме деталізовано, що гранти можуть надходити від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

У той же час, слід зазначити, що відповідно до п. 12 ч. 4 ст. 30 Бюджетного кодексу України кошти, отримані до спеціального фонду Державного бюджету України згідно з відповідними пунктами частини третьої статті 15, частини третьої статті 29, спрямовуються відповідно на реалізацію програм та заходів у рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ (за рахунок джерел, визначених пунктом 13 частини третьої статті 29 цього Кодексу).

Таким чином, Бюджетний кодекс України, як фінансова Конституція, чітко формує статус грантового фінансування як доходу спеціальної частини бюджету, так теж складу видатків Державного бюджету України.

Заслуговує на увагу така норма, що залишки коштів власних надходжень державних і комунальних закладів фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ та закладів культури, отриманих як гранти, на поточних рахунках у банках державного сектору зберігаються на таких рахунках для здійснення видатків у наступному бюджетному періоді відповідно до кошторисів. Тобто бюджетний закон особливо детально регулює грантове фінансування у сфері науки, освіти та культури, що має значення для цього дослідження, оскільки однією з програм грантового фінансування у галузі будівництва що реалізується в порядку процедур публічних закупівель є Програма гранту Фонду ЕЗР «Вища освіта в Україні» що реалізується міжнародною фінансовою організацією (МФО) – Європейським інвестиційним банком за рахунок бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2201610 «Вища освіта, енергоефективність та сталий розвиток» [6].

Подібно як, з коштами державного бюджету установ, п. 12 ч. 1 статтю 69-1 Бюджетного кодексу України передбачено, що до надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів належать

надходження в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ. Тобто для органів місцевого самоврядування та об'єднань територіальних громад врегульовано питання бюджетного обліку зовнішнього (міжнародного) грантового фінансування. Так само відповідно до п. 20-2 ч. 1 статті 90 Бюджетного кодексу України до видатків місцевих бюджетів, що можуть здійснюватися з усіх місцевих бюджетів, належать видатки на реалізацію програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ.

Відповідно до Класифікації доходів бюджету (затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 № 11 із змінами 2011-2024 років) [7] за кодом бюджетної класифікації 25020100 передбачено надходження за рахунок грантів, а за кодом 25020300 грант передбачено загальні надходження за рахунок грантів для державних і комунальних закладів фахової передвищої та вищої освіти, наукових установ та закладів культури, які за наведеним прикладом можуть теж наприклад бути призначені на встановлення енергоефективності та відповідно стосуються галузі будівництва. Також є загальний код бюджетної класифікації 42020000 щодо грантів, що надійшли до бюджетів усіх рівнів, в тому числі за бюджетною класифікацією 42020200 відображено грант Фонду Е5Р для проекту «Вища освіта України» який мав бути реалізований державною установою Національний університет «Чернігівська політехніка», а також Грант МБРР для проекту «Відновлення і розвиток стійкої національної моделі медичної галузі України» (42020100), Грант KfW для проекту «Житлові приміщення для внутрішньо переміщених осіб» (42020300). Для грантів, що надходять до місцевих бюджетів передбачено код бюджетної класифікації 42020500, в тому числі передбачено Грант Е5Р та NIP для проекту «Енергоефективність громадських будівель в Україні» (42021000), Гранти МБРР на відновлення та розвиток енергетичної інфраструктури (42021200), Грант JICA на реалізацію Програми екстреного відновлення (42021300), Грант МБРР для проекту «Відновлення критично важливої логістичної інфраструктури та мережевого сполучення (RELINC)» (42020700), Грант ЄІБ для проекту «Розвиток системи водопостачання та водовідведення в місті Миколаїв» (42020800) що стосуються галузі будівництва за своєю природою повинні бути реалізовані через публічні закупівлі. У той же час слід відзначити, що у цьому переліку відсутні гранти на підтримку програми дій «Розміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та відновлення звільнених міст в Україні, Компонент II», що фінансується в рамках Інструменту сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва (NDICI-Global Europe) через НЕФКО (2), про які зазначалось у практичних прикладах застосування грантового фінансування наведених вище. Це може означати, що все таки не всі фінансові гранти з різних причин відображені в Класифікаторі надходжень бюджету [7] саме за їх назвою.

З огляду на те, що за визначенням публічні закупівлі здійснюються за публічні кошти, тобто за рахунок державного бюджету державних установ або місцевого бюджету визначення статусу грантового фінансування у контексті бюджетного законодавства та відповідно управління публічними коштами є особливо значущим та дає ґрунтовні підстави продовжувати дослідження.

За результатами контент-аналізу чинного бюджетного законодавства можна зробити обґрунтований висновок, що у бюджетній сфері в Україні належним чином врегульовані відносини грантового фінансування державних установ та органів місцевого самоврядування грантами Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, що дає підстави для оптимістичного погляду на можливість впорядкування та удосконалення питань грантового фінансування в інших сферах на рівні публічної адміністрації грантового фінансування, а саме у сфері публічних закупівель та галузі будівництва.

З аналізу тексту частини 3 статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі», у якому йдеться про публічні закупівлі за кошти кредитів, позик, грантів, що надані відповідно до міжнародних договорів України Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Міжнародною фінансовою корпорацією, Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій, Міжнародною асоціацією розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком, Північним інвестиційним банком, а також іншими міжнародними валютно-кредитними організаціями виникає необхідність деяких уточнень. Так наприклад виникає питання визначення терміну «міжнародна валютно-кредитна організація». Чинне законодавство України не містить такого визначення, тому щонайменше необхідно усунути цей юридичний недолік та впровадити визначення у закон, який використовує це поняття, а саме в Закон України «Про публічні закупівлі». З іншої сторони існуюче в частині 3 статті 7 формулювання щодо грантів, що надані відповідно до міжнародних договорів України Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Міжнародною фінансовою корпорацією, Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій, Міжнародною асоціацією розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком, Північним інвестиційним банком, а також іншими міжнародними валютно-кредитними організаціями не узгоджу-

ється з суб'єктним складом грантодавців визначеним в законодавчому акті вищого рівня, а саме в Бюджетному кодексі України та відповідно необґрунтовано звужує коло грантодавців, які можуть надавати кошти для проведення публічних закупівель. Бюджетний кодекс України, в статтях 29 та 90 передбачає гранти Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, а Закон України «Про публічні закупівлі» обмежує це коло «міжнародними валютно-кредитними організаціями». Тобто, норма Закону України «Про публічні закупівлі» не передбачає гранти від Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій (в ширшому їх значенні ніж валютно-кредитні організації), донорськими установами. Має місце ситуація, коли норма закону не виконує свою функцію регулювати відносини у сфері грантового фінансування за кошти Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій (в ширшому їх значенні ніж валютно-кредитні організації), донорськими установами. Тобто йдеться про те, що норма права позбавлена функціональності. Це поняття інше ніж ефективність норм права оскільки йдеться не про ефект і результат, а про саму можливість розпочати виконувати функцію. У той же час, з теоретичної та дослідницької точки зору, тема проблемних аспектів в реалізації норм права спонукає до виникнення та застосування нового юридичного терміну функціональності (анг. *functionality*) норм права, як якості та здатності бути корисним, практичним і відповідним для мети, для якої щось було зроблено [8] або як властивості виконувати функції відповідно до встановлених і очікуваних потреб при використанні у вказаних умовах, як про це зазначається науковцями українських навчальних закладів [9]. Таким чином є обґрунтовані підстави вважати що об'єктивно існує поняття функціональності норм права – якості та здатності норми права розпочати та виконувати свою функцію. Враховуючи відсутність у частині 2 статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі» функціональності норми права щодо регулювання грантового фінансування за кошти Європейського Союзу, урядами іноземних держав, міжнародними організаціями (в ширшому їх значенні ніж валютно-кредитні організації), донорськими установами, доцільним є внести зміни в законодавство про публічні закупівлі, а саме в частину 2 статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі» виклавши її у наступній редакції: «2. Закупівля товарів, робіт і послуг за кошти кредитів, позик, грантів, що надані відповідно до міжнародних договорів України Європейським Союзом, урядами іноземних держав, міжнародними організаціями, донорськими установами, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими ними з урахуванням принципів, встановлених у частині першій статті 5 цього Закону, а в разі невстановлення таких правил і процедур - відповідно до цього Закону, а також з урахуванням встановлених законом вимог щодо ступеня локалізації виробництва.» Такі ж зміни щодо суб'єктного складу грантодавців слід внести до Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178) [10] у якому зазначено, що закупівля товарів (робіт, послуг) за кошти кредитів (позик, грантів), що надані відповідно до міжнародних договорів України Міжнародним банком реконструкції та розвитку, Міжнародною фінансовою корпорацією, Багатостороннім агентством з гарантування інвестицій, Міжнародною асоціацією розвитку, Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком, Північним інвестиційним банком, а також іншими міжнародними валютно-кредитними організаціями, що здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями, якими передбачається можливість застосування законодавства України у сфері публічних закупівель, може здійснюватися відповідно до цих особливостей з урахуванням додаткових вимог і умов, схвалених відповідною організацією, зокрема у спеціальному процедурному посібнику щодо відповідного кредиту (позики, гранту), наданого згідно з міжнародним договором. При цьому очевидно є різниця в визначеннях порядку проведення публічних закупівель. Так в законі вказано про те що публічні закупівлі за іноземні кошти «здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими ними з урахуванням принципів, встановлених у частині першій статті 5 цього Закону, а в разі невстановлення таких правил і процедур - відповідно до цього Закону, а також з урахуванням встановлених законом вимог щодо ступеня локалізації виробництва», а в Особливостях зазначено про те, що така закупівля «здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями, якими передбачається можливість застосування законодавства України у сфері публічних закупівель, може здійснюватися відповідно до цих особливостей з урахуванням додаткових вимог і умов, схвалених відповідною організацією, зокрема у спеціальному процедурному посібнику щодо відповідного кредиту (позики, гранту), наданого згідно з міжнародним договором.» З аналізу змісту цього положення Особливостей вбачається, що воно не суперечить змісту частини 2 статті 6 Закону а відповідно наявність такого положення в Особливостях втрачає сенс. Враховуючи вищевикладене доцільним буде або привести ці два положення Закону і Особливостей до однакового змісту який

би відповідав законодавчому акту вищого рівня, а саме статтям 29 та 90 Бюджетного кодексу або внести зміни до Закону і усунути зазначене положення з Особливостей як зайве.

Продовжуючи аналіз положень статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі», а саме щодо частини 3, слід звернути увагу що йдеться про «співфінансування» та «проекти». Так зазначено, що: «3. Закупівля товарів, робіт і послуг на умовах співфінансування в рамках проектів, що реалізуються за рахунок кредитів, позик, грантів організацій, зазначених у частині другій цієї статті, здійснюється згідно з правилами і процедурами, встановленими цими організаціями, а в разі невідновлення таких правил і процедур - відповідно до цього Закону.». При цьому Закон України «Про публічні закупівлі» не містить визначення «співфінансування» та «проекти». Така ситуація призводить до правової невизначеності та дефекту законодавчого акту. Враховуючи вищевикладене, пропонується усунути цей недолік, надавши у статті 2 Закону України «Про публічні закупівлі» належне опрацьоване та узгоджене з іншими нормами законодавства поняття «співфінансування» та «проекти».

Як виникає із змісту частини 2 статті 6 профільного Закону України «Про публічні закупівлі» зовнішнє фінансування за кошти кредитів, позик, грантів відбувається виключно відповідно до міжнародних договорів України. Зазначена норма передбачає, що фінансування за кошти грантів є одним з 3 (трьох) трьох окремих видів фінансування. В міжнародній юриспруденції та практиці цей вид фінансування називається грантовим фінансуванням (англійською мовою - grant funding) і такий фінансовий інструмент і таке поняття та широко використовується в міжнародній економічній співпраці, наприклад в керівних інструкціях Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [11], Європейської комісії [12] та інших міжнародних фінансових організаціях.

На практиці застосування статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі» у галузі будівництва стосується як самого грантового фінансування так і правил і процедур проведення публічних закупівель за кошти грантового фінансування.

Так наприклад, відповідно до інформації електронної платформи Прозорро [13], в 2024 році орган місцевого самоврядування – Хмельницька міська рада оголосила початковою вартістю 8 394 859 EUR публічну закупівлю на будівництво, в описі якої зазначила, що контракт на закупівлю робіт фінансується грантовими коштами Європейського союзу, який затвердив грант на підтримку програми дій “Розміщення внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та відновлення звільнених міст в Україні, Компонент II”, що фінансується в рамках Інструменту сусідства, розвитку та міжнародного співробітництва (NDICI-Global Europe) через НЕФКО у якості Керівника Фонду, відповідно до Договору про грант №EU03-2022-226 від 17 серпня 2023 року, укладеного між Північною екологічною фінансовою корпорацією (НЕФКО) та Хмельницькою міською радою для фінансування проекту “Нове будівництво багатоквартирних житлових будинків для внутрішньо переміщених осіб на вул. Озерна, 6/2-Г в м. Хмельницькому”[13].

В іншому прикладі, відповідно до інформації електронної платформи Прозорро [6], в 2024 році державна установа – Національний університет «Чернігівська політехніка» оголосила початковою вартістю 55 090 078,00 грн. публічну закупівлю на будівництво, в описі якої зазначила роботи виконуються та фінансуються за рахунок бюджетних коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою 2201610 «Вища освіта, енергоефективність та сталий розвиток», джерелом надходження яких є грант який залучається відповідно до Угоди про Грант, укладеної між Україною та Європейським інвестиційним банком від 17 грудня 2018 року, та ратифікованої Законом України від 16 квітня 2020 року № 560-IX «Про ратифікацію Угоди про грант Фонду ЕІП (Проект «Вища освіта України») між Україною та Європейським інвестиційним банком». Кошти гранту – міжнародної технічної допомоги (МТД) – надаються в рамках реалізації проекту МТД «Вища освіта України» зареєстрованому відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» від 15 лютого 2002 року, реєстраційна картка проекту № 5529 від 17.05.2024 року. В рамках закупівлі передбачено звільнення від ПДВ – Замовник приймає до розгляду тільки пропозиції Учасників подані БЕЗ ПДВ. Право Замовника на пільгу – відповідно до Постанови КМУ від 15.02.2002 року № 153 «Про створення єдиної системи залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги» та Податкового кодексу України (п. 197.11 ст. 197) [6].

В обох випадках йдеться про грантове фінансування у галузі будівництва на 8 394 859 EUR та 55 090 078,00 грн. відповідно.

В першому випадку публічна закупівля відбулась за правилами та процедурою Північної екологічної фінансовою корпорації (НЕФКО) та було укладено Договір про закупівлю у м. Хмельницькому. У другому випадку публічна закупівля відбувалась за процедурою Закону України «Про публічні закупівлі» і була безрезультатною.

Показово, що в обох випадках оголошені закупівлі були предметом моніторингу Державної аудиторської служби України та Управління Північного офісу Держаудитслужби в Чернігівській області

відповідно [13, 6]. При цьому закупівля оголошена за правилами Закону України «Про публічні закупівлі» була відмінена з ініціативи Держаудитслужби, а закупівля яка провадилась за правилами і процедурами добре відомої у галузі будівництва Північною екологічною фінансовою корпорацією (НЕФКО) продовжує свою реалізацію. Виникає питання ефективності публічних закупівель у галузі будівництва, що відбуваються за правилами Закону України «Про публічні закупівлі», у порівнянні з закупівлями що відбуваються за правилами міжнародних фінансових організацій (МФО). Відповідно до рішення про відхилення пропозиції єдиного учасника тендеру в тому числі зазначався недолік кваліфікаційної вимоги будівельного досвіду, а саме що будівельний досвід в т.ч.: Договір на закупівлю робіт з капітального будівництва № 09-2018 від 16.04.2018 – «Перша черга комплексу виробництв із дезактивації, транспортування, переробки та захоронення радіоактивних відходів з територій, забруднених унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС (кодова назва – «ВЕКТОР») – коригування»; договір підряду на будівництво № 117/18 від 04.09.2018 – «Будівництво «під ключ» інженерно-транспортних мереж сховища для проміжного зберігання високоактивних відходів (ВВВ), які повертаються з РФ після переробки відпрацьованого ядерного палива українських АЕС у зоні відчуження Іванківського району Київської області. Протирадіаційне укриття»»; Договір про закупівлю (будівельного підряду) № 27-11/2018/УТБ від 27.11.2018 – «Додаткові роботи «Перша черга комплексу виробництв із дезактивації, транспортування, переробки та захоронення радіоактивних відходів з територій, забруднених унаслідок аварії на Чорнобильській АЕС (кодова назва – «Вектор») – коригування»», які за своєю суттю не являються договорами на роботи реконструкції (термосанації) та/або капітального ремонту (термомодернізації) житлових або громадських будівель з застосуванням заходів підвищення енергоефективності, відповідно не є аналогічними згідно умов тендерної документації. Тобто зазначено, що учасник закупівлі, який в тому числі здійснює будівництво під ключ інженерно-транспортних мереж сховища для проміжного зберігання високоактивних відходів (ВВВ), не має достатнього досвіду і не може здійснити роботи реконструкції (термосанації) та/або капітального ремонту (термомодернізації) житлових або громадських будівель з застосуванням заходів підвищення енергоефективності, що є сумнівним. Також як підстава заявлено відсутність документів, які б підтверджували необхідний стаж 29 працівників яких планувалось залучити до виконання робіт, що також є сумнівним, адже документи про стаж роботи не стосуються якості виконання робіт. Як результат, кошти грантового фінансування не використані, результат закупівлі – енергоефективність державної установи не досягнута, підрядник – будівельне підприємство не отримало можливість працювати в умовах війни та кризи, співробітники будівельної компанії необхідні для виконання робіт не отримали заробітної плати та відповідно, не сплачено податок на доходи фізичних осіб, єдиний соціальний внесок та військовий збір, постачальники матеріалів не здійснили свою господарську діяльність в частині постачання матеріалів та поповнили бюджет своїми податками та зборами, в результаті постраждав бюджет держави та місцевого самоврядування. У порівнянні слід зазначити, що у першому випадку тендерна документація готувалась міжнародною фінансовою організацією, а в другому державною установою в процедурі публічних закупівель з застосуванням національних нормативних документів визначення вартості будівництва та застарілих пострадянських типових форм №КБ-2в та №КББ-3, про що свідчить проект договору на закупівлю [6].

Така ситуація повинна бути предметом аналізу науковців у галузі права, економіки, будівництва та державного управління, а також Уповноваженого органу з питань публічних закупівель – Міністерства економіки України, контрольних органів у сфері публічних закупівель – Державної аудиторської служби України та Антимонопольного комітету України а також Казначейської служби України, яка відповідно до частини 2 статті 7 Закону України «Про публічні закупівлі» здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів.

З аналізу вищезазначеної практики застосування статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі» є підстави вважати, що більш ефективними та такими, що відповідають принципам публічних закупівель є процедури та правила міжнародних фінансових організацій, які ґрунтуються на сучасних практиках будівельної галузі а також те, що органи місцевого самоврядування, яким у даному випадку є Хмельницька міська рада є більш ефективним Замовником ніж державна установа.

Як зазначають колектив дослідників Л. Ладонько, Н. Орлова, А. Чечель, Н. Мірко, І. Калінько, які проводили свої компаративістичні дослідження на тему «Фінансування державних і місцевих програм і проєктів в Україні та Польщі» [14], в Україні потенціал грантового інструменту фінансування державних програм і проєктів залишається нереалізованим.

Розглядаючи питання нормативного регулювання будівельних робіт за процедурами публічних закупівель, слід відзначити, що Уповноваженим органом у сфері публічних закупівель – Міністерством економіки України Наказом від 22.11.2024 року № 26335 було затверджено «Методичні рекомендації щодо особливостей здійснення публічних закупівель робіт з будівництва на період

дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування» [15] відповідно до яких вартість предмету закупівлі визначається за допомогою кошторисних норм України у будівництві "Настанова з визначення вартості будівництва", затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01.11.2021 № 281 [16] (далі – Настанова). Відповідно до п. 1 Настанови вона є обов'язковою для визначення вартості будівництва об'єктів, що споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії (далі – державні кошти), застосування цієї Настанови при будівництві об'єктів із залученням інших джерел фінансування обумовлюється договором. Про який саме договір, чи міжнародний договір, чи грантовий договір чи договір про закупівлю незрозуміло. Відтак виникає необхідність усунути цей недолік та внести зміни у нормативний документ – Кошторисні норм України "Настанова з визначення вартості будівництва" затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 01.11.2021 № 281 шляхом викладення абзацу 2 пункту 1 Настанови у `ufspnegysq` редакції:

«Ця Настанова є обов'язковою для визначення вартості будівництва об'єктів, що споруджуються із залученням бюджетних коштів, коштів державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії (далі – державні кошти), застосування цієї Настанови при будівництві об'єктів із залученням інших джерел фінансування обумовлюється міжнародним договором або гарантовою угодою (договором) або договором про закупівлю.

Також одним із недоліків цієї Настанови порівнянно із попереднім відповідним нормативом Національний стандарт ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва» (затверджено Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 № 293) [16] є наступне.

Відповідно до ч. 2 п. 6.4. цього Національного стандарту ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 при розрахунках за виконані будівельні роботи за контрактами фінансування яких здійснюється за рахунок коштів міжнародних фінансових установ за міжнародними договорами згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України застосовувалися примірні форми первинних документів «Звіт про виконання робіт за контрактом на об'єкті будівництва за період» (місяць/рік) (примірна форма № 1)/«Report on the works execution under Contract on the site for the period (month/year)» (sample form № 1), «Підсумковий звіт про вартість виконаних робіт за контрактом на об'єкті будівництва за період» (примірна форма № 2)/ «Final report on the works done under the contract at the site for the period» (sample form № 2), «Акт здавання-приймання виконаних будівельних робіт» (примірна форма № 3)/ «Act of acceptance of the executed construction works» (sample form № 3), які наведено у додатках Ф,Х,Ц до цього Національного стандарту [16].

Ці форми первинних документів (у додатках Ф,Х,Ц), що були передбачені в тому числі для грантового фінансування були двомовними, зручними і зрозумілими, та відповідали одночасно як українським стандартам бухгалтерського обліку в галузі будівництва, так і іноземним, на відміну від примірних форм «радянської доби» № КБ-2в і №КБ-3 (у додатках Т, У), які часто були причиною неточностей бухгалтерського та податкового обліку, що як наслідок становило та становить до цього часу підставу для необґрунтованих претензій контролюючих та правоохоронних органів.

У новій Настанові положення про те, що при розрахунках за виконані будівельні роботи за контрактами, фінансування яких здійснюється за рахунок коштів міжнародних фінансових установ, застосовуються примірні двомовні форми міжнародного зразка відсутні. Таким чином це можна вважати недоліком вищезазначеної Настанови яка підлягає усуненню шляхом внесення в неї змін, якими передбачити, що при розрахунках за виконані будівельні роботи за контрактами фінансування яких здійснюється за рахунок коштів міжнародних фінансових установ застосовуються примірні двомовні форми міжнародного зразка і не застосовуються примірні форми № КБ-2в і № КБ-3.

Як зазначають Резнікова В.В., Пацурія Н.Б., Поєдинок В.В., Головачова А.С., у сфері публічних закупівель крім традиційних викликів, як-от забезпечення прозорості та ефективності, на перший план виходять питання залучення міжнародної допомоги, координації закупівель з міжнародними партнерами та забезпечення відповідності національного законодавства найкращим міжнародним стандартам та законодавству ЄС [17].

Аналіз діючого законодавства в Україні свідчить про відсутність закону, прийнятого Верховною Радою України, який би регулював питання у сфері міжнародної технічної допомоги і в тому числі грантового фінансування. На даний час основу законодавства про міжнародну технічну допомогу складають Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153) [18] (далі – Порядок КМУ № 153 від 15.02.2002 р.) та Порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються

міжнародними фінансовими організаціями (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 р. № 70) [19] (далі – Порядок КМУ № 70 від 27.01.2016 р.).

Так Порядок КМУ № 153 від 15.02.2002 р. – визначає процедуру залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги, в тому числі державної реєстрації, моніторингу проєктів (програм), акредитації виконавців (юридичних осіб – нерезидентів), реєстрації представництва донорської установи в Україні.

У свою чергу Порядок КМУ №70 від 27.01.2016 р. – регулює питання підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються за рахунок фінансових ресурсів міжнародних фінансових організацій, крім Міжнародного валютного фонду (далі – МФО), які залучаються як позика чи кредит державою або під державні гарантії (далі – позика), або як грант.

Термін «грант» визначено в п. 2 Порядку КМУ № 70 від 27.01.2016 р.:

грант – це фінансові ресурси міжнародних фінансових організацій, залучені державою на безоплатній та безповоротній основі для фінансування інвестиційного проєкту;

грант на бюджетну підтримку – це фінансові ресурси міжнародних фінансових організацій, залучені державою на безоплатній та безповоротній основі для фінансування інвестиційного проєкту та/або системного проєкту, що зараховуються до загального фонду державного бюджету.

Відповідно до п. 3 та 4 Порядку КМУ № 70 від 27.01.2016 р. для підготовки та реалізації інвестиційного проєкту можуть залучатися міжнародна технічна допомога як грант, кошти підприємств, установ, організацій, державного та місцевих бюджетів.

Для отримання гранту та/або гранту на бюджетну підтримку для фінансування інвестиційного проєкту здійснюються заходи відповідно до пунктів 13-24 цього Порядку [19]. Відповідальний виконавець у разі отримання гранту для підготовки або реалізації інвестиційного проєкту забезпечує його використання згідно з планом заходів щодо підготовки або реалізації інвестиційного проєкту та відповідним міжнародним договором України. Проєкт готується та реалізується згідно з договором України з МФО, договором між МФО і бенефіціаром, договором, що укладається з Мінфіном, іншими договорами, необхідними для його реалізації, цим Порядком та іншими актами законодавства. Визначення відповідального виконавця та бенефіціара містяться в п. 2 Порядку КМУ № 70 від 27.01.2016 р.

Відповідно до абз. 3 п. 2 Порядку КМУ № 70 від 27.01.2016 р. відповідальний виконавець – орган виконавчої влади, інша бюджетна установа, АТ “Державний експортно-імпортний банк України” чи інший державний банк, господарське товариство, у статутному капіталі якого 100 відсотків акцій належить державі та управління корпоративними правами щодо якого здійснює Кабінет Міністрів України, державне підприємство, господарське товариство, у статутному капіталі якого 50 та більше відсотків акцій (часток) належать державі, акціонерне товариство, що здійснює видобування нафти та/або транспортування природного газу, газового конденсату, нафти та інших корисних копалин, що визначені Мінфіном для підготовки самостійно або разом з бенефіціаром інвестиційного проєкту, здійснення нагляду і контролю за реалізацією бенефіціаром такого проєкту або безпосередньої реалізації проєкту, в рамках якого отримана позика та/або грант.

Відповідно до абз. 2 п. 2 Порядку КМУ № 70 від 27.01.2016 р. бенефіціар – юридична особа, що отримує позику чи грант в рамках інвестиційного проєкту та забезпечує його реалізацію або разом з іншими бенефіціарами забезпечує реалізацію його окремих частин згідно з договором України з МФО, договором між МФО і бенефіціаром, договором, що укладається з Мінфіном.

З аналізу цих положень можна зробити висновок, що замовником публічної закупівлі та кошти грантового фінансування можуть бути як бенефіціар так і відповідальний виконавець інвестиційного проєкту.

Також п. 2 Порядку [19] містить інші визначення, необхідні для розуміння механізму отримання грантового фінансування, в тому визначення, за яким ініціатор інвестиційного проєкту – це орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, а також установа чи організація, утворена в установленому порядку зазначеним органом, чи суб’єкт господарювання державного або комунального сектору економіки.

Загальні риси механізму отримання гранту відображені в пункті 13 Порядку КМУ № 70 від 27.01.2016 р. відповідно до якого, відповідальний виконавець інвестиційного проєкту в разі, коли це передбачено інвестиційним проєктом та/або вимагається МФО, безпосередньо або через бенефіціара під час підготовки інвестиційного проєкту до проведення переговорів з МФО складає та погоджує з МФО проєкт плану закупівлі разом з обґрунтуванням предмета закупівлі або його частини (лота), методів закупівлі.

Порядок КМУ № 153 від 15.02.2002 р. [18] не містить визначення грант, але у той же час містить інші, пов’язане з цим визначення грантової угоди:

грантова угода – це угода між партнером з розвитку або виконавцем та реципієнтом про передачу фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті в рамках проекту (програми).

Тобто з аналізу цього положення можна зробити наступні висновки щодо адміністративно-правового регулювання грантів наступного змісту:

- грант – це фінансовий ресурс, який передається за угодою між партнером з розвитку або виконавцем та реципієнтом;

- грант може надаватися в національній чи іноземній валюті;

- грант передається за угодою в рамках проекту (програми).

Також з визначення грантової угоди можна зробити висновок про існування окремого механізму грантового фінансування який характеризується участю певного кола суб'єктів серед яких особливе місце відповідно до Порядку КМУ № 153 від 15.02.2002 р. займають партнер з розвитку, виконавець та реципієнт та такий механізм реалізується за допомогою проектів та програм.

Порядок КМУ № 153 від 15.02.2002 р. передбачає, що грантове фінансування є одним з чотирьох видів міжнародної технічної допомоги. Так в п. 3 Порядку КМУ № 153 від 15.02.2002 р. зазначено, що міжнародна технічна допомога може залучатись у вигляді: будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів (програм), яке ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті, крім зазначених в абзаці п'ятому пункту 1 цього Порядку [18]. Також можна зробити висновок та визначення про те, що за змістом міжнародної технічної допомоги (МТД) грант – це фінансовий ресурс у національній чи іноземній валюті.

Окремо слід зазначити, що з метою автоматизації процесу залучення та використання міжнародної технічної допомоги, в тому числі державної реєстрації, моніторингу проектів (програм), акредитації виконавців (юридичних осіб – нерезидентів) Постановою Кабінету Міністрів України № 1163 від 11 жовтня 2024 р. затверджено Порядок ведення Реєстру проектів (програм) міжнародної технічної допомоги [20], який визначає процедуру та вимоги щодо ведення та функціонування Реєстру проектів (програм) міжнародної технічної допомоги.

Провівши аналіз положень Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153) [18], Порядку підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проектів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 р. № 70) [19] та Порядку ведення Реєстру проектів (програм) міжнародної технічної допомоги (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2024 р. № 1163) [20] можна зробити висновок, що законодавство у сфері міжнародної технічної допомоги та проектів та програм що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями потребує кодифікації в тому числі шляхом прийняття профільного Закону України про міжнародну технічну допомогу (МТД) та реалізацію проектів та програм що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями (МФО).

Стаття 197 Податкового кодексу України [21] визначає операції, звільнені від оподаткування податком на додану вартість (ПДВ). Це надзвичайно істотна умова та обставина виконання робіт в будівельній галузі в тому числі що виконуються за процедурами публічних закупівель за кошти міжнародної технічної допомоги, до якої належить грантове фінансування. Відповідно до пункту 197.11 Податкового кодексу України звільняються від оподаткування операції із постачання товарів та послуг на митній території України та ввезення на митну територію України товарів, що фінансуються за рахунок міжнародної технічної допомоги, яка надається відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана у встановленому законодавством порядку. Слід зазначити, що за змістом податкового законодавства до послуг належать також будівельні роботи. Тобто за змістом пункту 197.11 Податкового кодексу України будівельні роботи, що виконуються на території України за кошти міжнародної технічної допомоги в тому числі у формі грантового фінансування звільняються від оподаткування податком на додану вартість (ПДВ). Зазначаємо, що для реалізації цієї норми необхідно дотримання передбачених законодавством процедур реєстрації проектів (програм) міжнародної технічної допомоги.

Відповідно до пункту 11-13 Порядку КМУ № 153 від 15.02.2002 р. [18] проекти (програми) міжнародної технічної допомоги підлягають обов'язковій державній реєстрації у Секретаріаті Кабінету Міністрів України та є підставою для акредитації їх виконавців, а також реалізації права на одержання відповідних пільг, привілеїв, імунітетів, передбачених законодавством та міжнародними договорами України. До таких пільг належить звільнення будівельних робіт, що проводяться за процедурами публічних закупівель за кошти грантового фінансування. Відповідно до п. 14 Порядку КМУ № 153 від 15.02.2002 р. для державної реєстрації проектів (програм) реципієнт (реципієнти) та партнер з розвитку або уповноважена партнером з розвитку особа подають до Секретаріату

Кабінету Міністрів України в електронному та паперовому вигляді відповідний пакет документів. Визначення реципієнта (реципієнтів), партнера з розвитку, уповноваженої партнером з розвитку особи та інших учасників суб'єктів процесу міжнародної технічної допомоги наведені в п. 2 Порядку КМУ № 153 від 15.02.2002 р.

Провівши аналіз положень п. 197.11 статті 197 Податкового кодексу України та п. 11-14 Порядку залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги (затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153) можна зробити висновок, що однією з особливостей публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування є звільнення від оподаткування податком на додану вартість за умови реєстрації в Секретаріаті Кабінету Міністрів України відповідних проектів (програм) міжнародної технічної допомоги.

Висновки. За допомогою системного методу на базі контент-аналізу діючого законодавства та емпіричних даних з електронної системи «Прозорро», а також з використанням діалектичного методу проведено дослідження особливостей публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування (grant funding) міжнародних валютно-кредитних організацій. Виявлено, що в статті 6 Закону України «Про публічні закупівлі» необґрунтовано звужено суб'єктний склад надавачів позик, кредитів та грантів а також та з метою удосконалення законодавства запропоновано внести відповідні зміни до Закону. Виявлено, що ця норма права позбавлена функціональності, тобто не виконує свою регулюючу адміністративну функцію. Запропоновано вживати поняття функціональності норм права – якості та здатності норми права розпочати та виконувати свою функцію.

Виявлено, що відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» грантове фінансування може бути повним або частковим у формі співфінансування, відбувається шляхом фінансування проектів однак відсутня деталізація понять «співфінансування» та «проект», тому запропоновано усунути цей недолік шляхом внесення доповнень до Закону. Встановлено зайві розбіжності щодо визначення процедур проведення публічних закупівель за кошти позик, кредитів та грантів зовнішнього фінансування та запропоновано удосконалити законодавство шляхом внесення відповідних змін до профільного Закону та до Особливостей проведення публічних закупівель. Виявлено, що у нормативному акті щодо встановлення вартості будівництва, усунута можливість використовувати двомовні українсько-англійські форми міжнародного зразка у роботах, що фінансуються міжнародними організаціями та запропоновано відновити цю можливість, удосконаливши норматив та внести до нього відповідні зміни. Виявлено на практиці переваги публічних закупівель за процедурами та правилами міжнародних фінансових організацій у порівнянні до процедур публічних закупівель відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі». Сформований основний масив нормативно-правових актів, що стосуються теми дослідження, при чому виявлено що відсутній закон України, який би регулював сферу міжнародної технічної допомоги. Виявлено, що міжнародне грантове фінансування є одним із видів бюджетних надходжень до державного і місцевого бюджетів, які витрачаються на реалізацію проектів та програм міжнародних фінансових організацій (МФО). Встановлена необхідність кодифікації законодавства про міжнародну технічну допомогу (МТД) та реалізацію проектів та програм що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями (МФО) шляхом прийняття відповідного Закону України. Перспективність подальших досліджень обґрунтовується необхідністю забезпечити функціональний доступ державним установам та органам місцевого самоврядування до проведення ефективних публічних закупівель у галузі будівництва за кошти грантового фінансування міжнародної технічної допомоги (МТД) міжнародних фінансових організацій (МФО) з метою відновлення України та досягнення цілей сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Паризька декларація щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги: декларація, міжнародний документ, 2005; приєднання за Указом Президента України N 325/2007 від 19.04.2007. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_271#Text (дата звернення: 26.02.2025).
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 26.02.2025).
3. Закон України «Про публічні закупівлі». 2015. Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 05.02.2024).
4. Стратегія реформування системи публічних закупівель на 2024–2026 роки. 2024. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2024 р. № 76-р.: стратегічний документ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2024-p#Text> (дата звернення: 05.02.2024).

5. Бюджетний кодекс України. Кодекс України. Закон. № 2456-VI від 08.07.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17?find=1&text=грант#w1> (дата звернення: 26.02.2025).
6. Публічна закупівля Національного університету "Чернігівська політехніка" ДК 021:2015-45453000-7 – «Капітальний ремонт (термомодернізація) будівлі Гуртожитку № 1 Національного університету "Чернігівська політехніка", за адресою: м. Чернігів, вул. Шевченка, 99»: оголошення про публічні закупівлі – 21.11.2024. URL: <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2024-11-21-009146-a> (дата звернення: 26.02.2025).
7. Класифікація доходів бюджету затверджено Наказом Міністерства фінансів України 14.01.2011, № 11. Наказ. Класифікація. Структура. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11?find=1&text=грант#w1_15 (дата звернення: 26.02.2025).
8. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/functionality> – Назва з екрану (дата звернення: 26.02.2025).
9. Інтернет ресурс Національного авіаційного університету. https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/30136/9/Стр_44_87.pdf – Назва з інформаційного позначення ресурсу (дата звернення: 26.02.2025).
10. Особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі", на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-п> (дата звернення: 26.02.2025).
11. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Official Internet Site URL: <https://www.oecd.org/en.html> (дата звернення: 26.02.2025).
12. European Commission. Official Internet Site URL: https://commission.europa.eu/index_en (дата звернення: 26.02.2025).
13. Публічна закупівля Хмельницької міської ради «Нове будівництво багатоквартирних житлових будинків для внутрішньо переміщених осіб на вул. Озерна, 6/2-Г в м. Хмельницькому» ДК 021:2015: 45000000-7 — Будівельні роботи та поточний ремонт : оголошення про публічні закупівлі. – 31.07.2024. URL: <https://prozorro.gov.ua/plan/UA-P-2024-07-30-010112-a> (дата звернення: 26.02.2025).
14. Ладонько Л. Фінансування державних і місцевих програм і проєктів в Україні та Польщі / Л. Ладонько, Н. Орлова, А. Чечель, Н. Мірко, І. Калінько. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 1. С. 58–67. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2021_1_8 (дата звернення: 26.02.2025).
15. Мінекономіки України. Наказ від 22.11.2024 року № 26335 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо особливостей здійснення публічних закупівель робіт з будівництва на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування».
16. Національний стандарт ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 «Правила визначення вартості будівництва»: затверджено наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 № 293. Київ: [б. в.], 2013.
17. Резнікова В.В., Пацурія Н.Б., Поєдинок В.В., Головачова А. С. Сучасний стан правового регулювання публічних і оборонних закупівель та напрями його удосконалення в період повоєнного економічного відновлення України. *Право України*. 2024. № 9. С. 14–27. URL: <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001531496>.
18. Порядок залучення, використання та моніторингу міжнародної технічної допомоги: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-п> (дата звернення: 26.02.2025).
19. Порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 2016 р. № 70. Київ, 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/70-2016-п#Text> (дата звернення: 26.02.2025).
20. Порядок ведення Реєстру проєктів (програм) міжнародної технічної допомоги: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2024 р. № 1163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2024-п#Text> (дата звернення: 26.02.2025).
21. Податковий кодекс України. Кодекс України, № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.02.2025).